

Journal of Social Sciences of Mus Alparslan University

anemonDerginin ana sayfası: <http://dergipark.gov.tr/anemon>**Araştırma Makalesi • Research Article****Recreational Area Usage Preferences in the Eastern Anatolia Region: The Case of Muş-Şırnak**

Esra Erşahin*, Ramazan Pars Şahbaz**

Abstract: Public gardens are large green spaces that enable the public to connect with nature, meet their recreational needs, and serve as gathering places in emergencies. Public gardens are spaces that preserve and protect the cultural, historical, and natural characteristics of societies and bear significant traces of sociocultural life. The purpose of this research is to examine the recreation area preference factors of people visiting public gardens in Muş and Şırnak. The Recreation Area Preference Factors Scale, developed and prepared by Gümüş and Özgül (2017), and a demographic information survey prepared by the authors were used as data collection tools. Mean, standard deviation, and parametric tests, including Independent t-test and ANOVA, were used in the analysis of the data obtained within the scope of the research. The findings of the study revealed that the recreation area preferences of participants visiting public gardens in Muş and Şırnak provinces did not differ significantly by gender and employment status. Significant differences were found in the gender variable in the personnel and recreation area preferences dimensions, and in the employment status dimension in the sporting diversity dimension. Furthermore, the age, education level, and marital status variables revealed a significant difference only in the activity dimension.

Keywords: National Garden, Recreation, Recreation Area Preference Factors

Doğu Anadolu Bölgesi'nde Rekreatyon Alan Kullanım Tercihleri: Muş-Şırnak Örneği

Öz: Millet bahçeleri, halkın doğayla buluşmasını, rekreatif ihtiyaçlarını karşılamasını ve acil durumlarda toplanma alanı olarak kullanımını sağlayan büyük yeşil alanlardır. Millet bahçeleri, toplumların kültürel, tarihsel ve doğal özelliklerini de koruyan koruyan, sosyokültürel hayata dair önemli izler taşıyan mekanlardır. Bu araştırmanın amacı, Muş ve Şırnak'ta bulunan millet bahçelerini ziyaret eden kişilerin rekreatyon alanı tercih etkenlerini incelemektir. Gümüş ve Özgül (2017) tarafından geliştirilen ve hazırlanan Rekreatyon Alanı Tercih Etkenleri Ölçeği ve yazarlar tarafından hazırlanan demografik bilgi anketi veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizinde ortalama, standart sapma, parametrik testlerden Bağımsız t testi ve ANOVA testleri kullanılmıştır. Araştırmanın bulguları Muş ve Şırnak illerinde millet bahçelerini ziyaret eden katılımcıların rekreatyon alanı tercihlerinin, cinsiyet ve çalışma durumlarına göre anlamlı farklılık göstermediğini, cinsiyet değişkeninde personel ve rekreatyon alanı tercihi boyutlarında, çalışma durumunda ise sportif çeşitlilik boyutunda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Ayrıca yaş, eğitim düzeyi ve medeni durum değişkenleri yalnızca aktivite boyutunda anlamlı bir farklılık ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Millet Bahçesi, Rekreatyon, Rekreatyon Alanı Tercih Etkenleri

*Arş. Gör., Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Rekreatyon Yönetimi Bölümü, ORCID: 0000-0002-0495-1757, esraersahin@subu.edu.tr

** Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü, ORCID: 0000-0002-7946-6625, pars.sahbaz@hbv.edu.tr

Cite as/ Atıf: Erşahin, E. & Pars Şahbaz, R. (2025). Recreational area usage preferences in the eastern Anatolia region: The case of Muş-Şırnak. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 955-975. <http://dx.doi.org/10.18506/anemon.1611790>

Received/Geliş: 02 Jan/Ocak 2025

Accepted/Kabul: 14 Jul/Temmuz 2025

Published/Yayın: 30 August/Ağustos 2025

e-ISSN: 2149-4622. © 2013-2025 Muş Alparslan Üniversitesi. TÜBİTAK ULAKBİM DergiPark ev sahipliğinde.

Introduction

With the rise of recreational lifestyles, people increasingly seek out national and nature parks, rich in both natural and cultural resources, to fulfill their needs for mental relaxation and physical rest. Countries such as the United States, Canada, and Sweden are notable examples that emphasize these qualities and actively promote tourism development. However, it is crucial to adapt these areas for ecotourism. For instance, personnel at U.S. national parks, which attract around 600 million visitors annually, receive ecotourism training, and tourism service centers have been established (Öztürk, 2004, p. 592).

In Turkey, national parks are gaining prominence and attracting many visitors. These parks provide opportunities for millions to enjoy various recreational activities in natural settings. Nevertheless, unmanaged and excessive use of these parks may harm their ecosystems. Therefore, it is essential to carefully plan their capacity, potential, and management strategies to minimize environmental impacts (Şahbaz & Altınay, 2015).

Turkey hosts 40 national parks distributed unevenly across its regions: 8 in the Mediterranean and Black Sea regions, 6 in the Aegean, 7 in Marmara, 5 in Central Anatolia, 4 in Eastern Anatolia, and 2 in Southeastern Anatolia. This distribution indicates regional variability in the number of national parks (Republic of Turkey, Ministry of Agriculture and Forestry, General Directorate of Nature Conservation and National Parks, 2025).

The concept of national parks in Turkey was first legally recognized in 1956 through Article 25 of the Forest Law No. 6831. The enactment of National Parks Law No. 2873 in 1983 further established their structure and role, facilitating their integration into planned development. This planning emphasizes protection and sustainable use of cultural, natural, and recreational areas, as well as high-value forest zones, wetlands, and wildlife habitats. The approach also includes protecting water bodies within forests, extending policies beyond national parks (Çetinkaya, 2008).

Globally, increasing interest in ecotourism and outdoor recreation has led governments to prioritize tourism and recreation in economic planning. Urbanization's negative effects have driven individuals toward rural, forested areas to meet physical and psychological needs. Improved transport and increased leisure time have also boosted visits to such regions. National parks aim to conserve ecosystems while providing public access for appropriate recreational activities. Activities like trekking, photography safaris, camping, picnics, rock climbing, birdwatching, and scenic viewing align with the natural features of these spaces. Water activities such as sport fishing, swimming, and rafting are also allowed in protected aquatic environments (Demir & Çevirgen, 2006, p. 23).

Eagles and McCool (2002) argued that tourism in national and protected parks contributes not only to economic development but also to preserving natural and cultural heritage and enhancing quality of life (Açıkdilli, 2023).

Aim

This study aims to investigate the recreation area preferences of visitors to public gardens in Muş and Şırnak, assessing visitor perceptions and exploring regional differences.

Method

This section details the research model, population and sample, data collection tools, and data analysis procedures.

Research Model

In this study, the relational screening model, which is one of the quantitative research methods that aims to determine the existence and degree of change between two or more variables, was used (Karasar, 2018, p.114).

Sample

The study population comprised 389 visitors (205 women and 184 men) to public gardens in Muş and Şırnak. Purposive sampling was utilized, selecting participants based on criteria believed to represent the research universe adequately (Yıldırım & Şimşek, 2011; Tavşancıl & Aslan, 2001, p. 56).

Data Collection Tools

Data were gathered using the 5-point Likert-type Recreation Area Preference Factors (RAPF) Scale developed by Gümüş and Alay Özgül (2017). This 24-item scale encompasses five sub-dimensions: sporting diversity, personnel, location, physical facilities, and activity.

Data Collection

Given the participants' geographic dispersion, data were collected online through Google Forms. The survey was distributed to visitors of the National Garden, with participation entirely voluntary.

Hypotheses of the Study

H1: Women and men differ significantly in terms of recreation area preference factors.

H1.1: Women and men differ significantly in terms of the importance they attach to the factor of sportive diversity.

H1.2: Women and men differ significantly in terms of the value they attach to the importance of personnel.

H1.3: Women and men differ significantly regarding their importance to the location factor.

H1.4: Women and men differ significantly in terms of the importance of physical facilities.

H1.5: Women and men differ significantly in terms of their importance to the activity factor.

H2: Age groups significantly differentiate recreation area preference factors.

H2.1: Age groups show significant differences in the perception of sportive diversity.

H2.2: Age groups significantly differ in perceptions regarding the personnel factor.

H2.3: Age groups show a significant difference in evaluations regarding the location factor.

H2.4: Age groups show a significant difference in perceptions towards physical facilities.

H2.5: Age groups show a significant difference in preferences for the activity factor.

H3: Education groups significantly differ in terms of recreation area preference factors.

H3.1: Education groups significantly differ in the perception of sportive diversity.

H3.2: Education groups significantly differ in perceptions regarding the personnel factor.

H3.3: Education groups show a significant difference in evaluations regarding the location factor.

H3.4: Education groups show a significant difference in perceptions towards physical facilities.

H3.5: Education groups show a significant difference in preferences for the activity factor.

H4: There is a significant difference between married and single individuals regarding recreation area preference factors.

H4.1: There is a significant difference between married and single individuals regarding the importance they attach to the factor of sportive diversity.

H4.2: Married and single individuals differ significantly in terms of the value they attach to the importance of personnel.

H4.3: Married and single individuals differ significantly in the importance they attach to the location factor.

H4.4: Married and single individuals show a significant difference in the importance of physical facilities.

H4.5: Married and single individuals differ significantly in the importance they attach to the activity factor.

H5: Working groups show significant differences in recreation area preference factors.

H5.1: Working groups show significant differences in the perception of sportive diversity.

H5.2: Working groups significantly differ in perceptions regarding the personnel factor.

H5.3: Working groups show a significant difference in evaluations regarding the location factor.

H5.4: Working groups show a significant difference in perceptions regarding physical facilities.

H5.5: Working groups show a significant difference in preferences for the activity factor.

Data Analysis

Various statistical methods were applied to test hypotheses. From 389 collected data sets, 385 were analyzed after removing incomplete responses. Descriptive statistics were calculated, and reliability analysis showed Cronbach's alpha above .600 for the scale and subscales, confirming reliability (Alpar, 2010, p. 350). Normality was verified via skewness and kurtosis values between -1.5 and +1.5 (Tabachnick et al., 2013). Differences between groups were tested using independent samples t-tests and one-way ANOVA, followed by post hoc tests for significant findings.

Findings

In this section, the analysis results are given.

Table 1. Research Group

Variables		n	%
Gender	Woman	205	52.7
	Male	184	47.3
Age	18-27 years old	290	74.6
	28-37 years old	72	18.5
	38 years and older	27	6.9
Education	High School	49	12.6
	Associate Degree	159	40.9
	License	143	36.8
	Postgraduate	38	9.8
Marital Status	Married	325	83.5
	Single	64	16.5

Employment Status	Student	226	58.1
	Private Sector	92	23.7
	Public Sector	71	18.3

An overview of Table 1 indicates that 52.7% of participants were female and 47.3% male. Age distribution shows that 74.6% were aged 18–27, 18.5% were 28–37, and 6.9% were 38 or older. Education levels included 12.6% high school, 40.9% associate degree, 36.8% bachelor's degree, and 9.8% postgraduate. Most participants were married (83.5%), while 16.5% were single. Employment status revealed that 58.1% were students, 23.7% worked in the private sector, and 18.3% in the public sector.

Table 2. Reliability, Mean, Standard Deviation, and Normality Distributions of the Scale

Variables		Cronbach's Alpha	Average	Standard Deviation	Skewness	Kurtosis
Recreation Preference (RAPF)	Area Factors	.941	4.36	.43	-.367	-.324
Sporting (Sub-dimension)	Diversity (Sub-dimension)	.754	4.20	.58	-.638	.420
Personnel (Sub-dimension)	(Sub-dimension)	.794	4.48	.54	-.823	-.233
Location (Sub-dimension)	(Sub-dimension)	.688	4.29	.58	-.580	.269
Physical Facilities (Sub-dimension)	(Sub-dimension)	.910	4.46	.44	-.666	.239
Activity (Sub-dimension)	(Sub-dimension)	.843	4.15	.67	-.607	.359

The RAPF scale's overall Cronbach's alpha was .941, showing excellent internal consistency. Subscale alpha values exceeded .600, confirming reliability. Mean scores ranged between 4.15 and 4.48, with skewness and kurtosis values within acceptable normality ranges.

Table 3. T Test Results According to Gender Variable

Variables		Groups	N	x	Ss	Sd	t	p
Recreation	Area	Male	184	4.29	.51	387	-2.034	.043
Preference Factors (RAPF)		Woman	205	4.38	.41			
Sporting Diversity		Male	184	4.14	.70	387	-.936	.350
		Woman	205	4.20	.54			
Staff		Male	184	4.39	.66	387	-2.235	.026
		Woman	205	4.52	.50			
Location		Male	184	4.19	.67	387	-2.182	.030
		Woman	205	4.33	.58			
Physical Facilities		Male	184	4.39	.51	387	-1.920	.056
		Woman	205	4.48	.42			
Activity		Male	184	4.09	.77	387	-1.146	.252
		Woman	205	4.17	.61			

Significant gender differences were found for overall RAPF ($t(387) = -2.034, p < .05$), personnel ($t(387) = -2.235, p < .05$), and location ($t(387) = -2.182, p < .05$), with females scoring higher. No significant differences appeared in sporting diversity, physical facilities, or activity sub-dimensions.

Table 4. One-Way Variance Analysis According to Age Variable

Variables	Groups	Sum of Squares	df	Mean Squares	F	p
Recreation Preference Factors (RAPF)	Between Groups	.231	2	.115	.536	.586
	Within Groups	83.219	386	.216		
	Total	83.450	388			
Sporting Diversity	Between Groups	1.505	2	.753	1.957	.143
	Within Groups	148.496	386	.385		
	Total	150.001	388			
Staff	Between Groups	.815	2	.408	1.184	.307
	Within Groups	132.875	386	.344		
	Total	133.691	388			
Location	Between Groups	.352	2	.176	.442	.643
	Within Groups	154.014	386	.399		
	Total	154.367	388			
Physical Facilities	Between Groups	.126	2	.063	.287	.751
	Within Groups	84.728	386	.220		
	Total	84.854	388			
Activity	Between Groups	3.883	2	1.942	4.030	.019
	Within Groups	185.952	386	.482		
	Total	189.835	388			

No significant differences were detected among age groups for RAPF, sporting diversity, personnel, location, or physical facilities. However, the activity sub-dimension showed a significant difference ($F(2, 386) = 4.030, p < .05$), indicating varied preferences by age.

Table 5. Bonferroni Test Results by Age Variable

Variables	Groups	N	x	Ss	18-27 years old	28-37 years old
Activity	18-27 years old	290	4.17	.65		
	28-37 years old	72	4.11	.81	$p > .05$	
	38 years and older	27	3.77	.78	$p < .05$	$p > .05$

Post hoc comparisons revealed no significant difference between the 18–27 and 28–37 groups in activity preference. However, the 18–27 group scored significantly higher than those 38 and older, while no difference was found between the 28–37 and 38+ groups.

Table 6. One-Way Variance Analysis According to Education Variable

Variables	Groups	Sum of Squares	df	Mean Squares	F	p
Recreation Preference Factors (RAPF)	Between Groups	1.068	3	.356	1.663	.174
	Within Groups	82.383	385	.214		
	Total	83.450	388			
Sporting Diversity	Between Groups	1.756	3	.585	1.520	.209
	Within Groups	148.245	385	.385		
	Total	150.001	388			
Staff	Between Groups	1.953	3	.651	1.902	.129
	Within Groups	131.738	385	.342		
	Total	133.691	388			

Location	Between Groups	2.282	3	.761	1.925	.125
	Within Groups	152.085	385	.395		
	Total	154.367	388			
Physical Facilities	Between Groups	.446	3	.149	.679	.566
	Within Groups	84.407	385	.219		
	Total	84.854	388			
Activity	Between Groups	13.003	3	4.334	9.437	.000
	Within Groups	176.832	385	.459		
	Total	189.835	388			

Similar to age results, no significant differences appeared across education levels for RAPF and most sub-dimensions. A significant difference was found only for activity preference ($F(3, 385) = 9.437$, $p < .05$), indicating education level impacts activity evaluations.

Table 7. Tamhane's Test Results According to Education Variable

Variables	Groups	n	x	Ss	High School	Associate degree	License
Activity	High School	49	4.03	.70			
	Associate's degree	159	4.26	.67	$p > .05$		
	License	143	4.15	.00	$p > .05$	$p > .05$	
	Postgraduate	38	3.63	.89	$p > .05$	$p < .05$	$p > .05$

According to the findings of Tamhane's T2 test presented in Table 7, significant differences were observed in certain comparisons between education levels regarding the activity dimension. The results indicated no statistically significant difference between the high school and associate degree groups ($p > .05$), suggesting that their evaluations of the activity dimension were similar (high school: $x = 4.03$; associate degree: $x = 4.26$). Similarly, no significant difference was found between the high school and undergraduate groups ($p > .05$), indicating that the perceptions of high school graduates and bachelor's degree holders ($x = 4.15$) were also comparable.

However, a statistically significant difference was found between the high school and postgraduate (master's/PhD) group ($p < .05$), with high school graduates ($x = 4.03$) reporting a significantly higher mean score than postgraduate graduates ($x = 3.63$). This suggests that high school graduates evaluated the activity dimension more positively than those with postgraduate degrees.

No significant difference was found between associate and undergraduate degree holders ($p > .05$), indicating similar perceptions between these two groups. On the other hand, a significant difference emerged between the associate degree and postgraduate groups ($p < .05$), with associate degree graduates ($x = 4.26$) assigning higher scores to the activity dimension than postgraduate graduates ($x = 3.63$). This result suggests that associate degree holders viewed the activity dimension more favorably than those with postgraduate education.

Table 8. T Test Results According to Marital Status Variable

Variables	Groups	N	x	Ss	Sd	t	p
Recreation	Area	Single	325	4.34	.46	387	.243
	Preference Factors (RAPF)	Married	64	4.33	.46		.808
Sporting Diversity	Area	Single	325	4.16	.61	387	-.812
	Preference Factors (RAPF)	Married	64	4.23	.65		.417
Staff	Area	Single	325	4.46	.59	387	.084
	Preference Factors (RAPF)	Married	64	4.46	.54		.933
Location	Area	Single	325	4.26	.64	387	-.217
	Preference Factors (RAPF)	Married	64	4.28	.58		.828
Physical Facilities	Area	Single	325	4.44	.46	387	-.415
	Preference Factors (RAPF)	Married	64	4.46	.47		.679

Activity	Single	325	4.17	.64	387	2.397	.017
	Married	64	3.94	.89			

As shown in Table 8, no significant differences were found between single and married participants in recreation area preference factors (RAPF), sporting diversity, staff, location, or physical facilities ($p > .05$). This indicates similar evaluations by both groups. Hypotheses H4, H4.1, H4.2, H4.3, and H4.4 were not supported.

However, a significant difference was found in the activity dimension ($t(387) = 2.397, p < .05$), with single participants ($x = 4.17$) rating activities more positively than married participants ($x = 3.94$). This result supports hypothesis H4.5.

Table 9. One-Way Variance Analysis According to Employment Status

Variables	Groups	Sum of Squares	df	Mean Squares	F	p
Recreation Area Preference Factors (RAPF)	Between Groups	.438	2	.219	1.019	.362
	Within Groups	83.012	386	.215		
	Total	83.450	388			
Sporting Diversity	Between Groups	3.803	2	1.902	5.021	.007
	Within Groups	146.198	386	.379		
	Total	150.001	388			
Staff	Between Groups	.944	2	.472	1.373	.255
	Within Groups	132.746	386	.344		
	Total	133.691	388			
Location	Between Groups	.050	2	.025	.063	.939
	Within Groups	154.316	386	.400		
	Total	154.367	388			
Physical Facilities	Between Groups	.227	2	.114	.519	.596
	Within Groups	84.626	386	.219		
	Total	84.854	388			
Activity	Between Groups	1.299	2	.650	1.330	.266
	Within Groups	188.536	386	.488		
	Total	189.835	388			

The ANOVA results in Table 9 indicate no significant differences among employment groups in RAPF, staff, location, physical facilities, or activity dimensions ($p > .05$), suggesting employment status does not affect perceptions in these areas. Hypotheses H5, H5.2, H5.3, H5.4, and H5.5 were not supported.

Conversely, a significant difference was identified in sporting diversity ($F(2, 386) = 5.021, p < .05$), indicating employment status influences perceptions of sporting diversity. Hypothesis H5.1 was supported.

Table 10. Tamhane's Test Results According to Employment Status

Variables	Groups	n	x	Ss	Student	Private Sector
Activity	Student	226	4.11	.70		
	Private Sector	92	4.35	.67	$p < .05$	
	Public Sector	71	4.15	.60	$p > .05$	$p > .05$

Table 10 shows significant differences among students, private sector, and public sector employees in the activity dimension. Private sector employees had a significantly higher mean score ($x = 4.35$) than students ($x = 4.11$) ($p < .05$), suggesting they place greater importance on activities. Public

sector employees' mean score ($x = 4.15$) did not differ significantly from either students or private sector employees ($p > .05$).

Discussion

The study found significant gender differences in recreation area preference factors (RAPF), particularly in the staff dimension, among visitors to public gardens in Muş and Şırnak. No significant gender differences were detected in sporting diversity, physical facilities, or activities. Similarly, Şimşek and Kırtepe (2023) found gender differences only in physical facilities in their study of recreation areas in Elazığ.

No significant age-group differences emerged in RAPF's sporting diversity, staff, location, or physical facilities sub-dimensions, but significant differences appeared in the activity dimension. This aligns with findings by Gümüş (2016), who reported age-related differences in physical facilities.

While most RAPF dimensions did not vary by education level, the activity dimension showed significant differences, consistent with Öztürk (2022) and Zaynl Abdein & Taşgın (2024).

Employment status had no significant effect on most RAPF dimensions except sporting diversity, where private sector employees rated this dimension higher than students. This finding is supported by several prior studies (White, 1975; Bultena & Field, 1978; Bultena & Field, 1980; Kelly, 1983; Lucas, 1990; Gümüş et al., 2015; Keskin et al., 2015).

Regarding marital status, only the activity dimension showed significant differences between singles and married participants, while other dimensions did not vary significantly. Literature shows mixed results, possibly due to differences in study locations and populations.

Conclusion

The increasing number of recreational areas in Turkey makes their proper use increasingly important. Understanding the reasons behind individuals' preferences for these spaces and the factors influencing their choices is crucial for ensuring effective use and maximizing benefits for users.

This study examined preferences of visitors to public gardens in Muş and Şırnak, finding significant differences by gender and employment status in recreation area preferences. Among age, education, and marital status variables, only the activity factor showed significant differences.

Recommendations

- Since private sector employees value sporting diversity highly, public gardens should diversify sports activities, including running tracks, outdoor fitness equipment, and group sport areas.
- Activity programs tailored for different age groups -such as children's workshops and low-intensity walking activities for the elderly- should be developed.
- Activities like quizzes and reading corners should be designed to engage individuals with varying educational backgrounds.
- Activity areas for families with children to spend quality time together should be created.
- To improve visitor satisfaction and sustainability of staff services, communication skills should be enhanced, and visitor feedback regularly collected and acted upon.
- Maintenance, cleanliness, and seating adequacy should be monitored systematically.

- Sporting and social opportunities should be promoted through social and local media channels to encourage wider participation.
- Future research could expand to include more diverse regions and employ qualitative methods to better understand participant expectations.

Disclosure Statements

1. Declaration of the contribution of the researchers: First author 50%, Second author 50%.

2. Conflict of interest: No potential conflict of interest was reported by the authors.

3. Ethics Report: This research was decided to be ethically appropriate by the Sakarya University of Applied Sciences Rectorate Ethics Committee with the decision numbered E-26428519-050.99-130454, dated 25.06.2024, by the unanimous vote of the board members who attended the meeting.

4. Research Model: In this study, the relational screening model, one of the quantitative research methods, was used.

TÜRKÇE SÜRÜM

Giriş

Rekreasyonel yaşam tarzlarının yükselişi ile birlikte, insanlar zihinsel dinlenme ve fiziksel rahatlama ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla doğal ve kültürel kaynaklar açısından zengin olan milli ve tabiat parklarını giderek daha fazla tercih etmektedir. Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve İsveç gibi ülkeler bu özelliklere vurgu yaparak turizm gelişimini aktif şekilde desteklemektedir. Ancak bu alanların ekoturizme uyarlanması kritik bir önem taşımaktadır. Örneğin, ABD’de yılda yaklaşık 600 milyon ziyaretçi çeken milli parkların personeline ekoturizm eğitimi verilmektedir ve turizm hizmet merkezleri kurulmuştur (Öztürk, 2004, s. 592).

Türkiye’de milli parklar giderek önem kazanmakta ve çok sayıda ziyaretçi çekmektedir. Bu parklar, milyonlarca insanın doğal ortamda çeşitli rekreasyonel etkinliklerden faydalanmasını sağlamaktadır. Ancak, bu alanların kontrolsüz ve aşırı kullanımı ekosistemlerine zarar verebilir. Bu nedenle, parkların kapasite, potansiyel ve yönetim stratejilerinin dikkatli bir şekilde planlanması, çevresel etkilerin minimize edilmesi açısından gereklidir (Şahbaz & Altınay, 2015).

Türkiye’de 40 milli park bulunmaktadır ve bunlar bölgelere göre eşit olmayan bir dağılım göstermektedir: Akdeniz ve Karadeniz’de 8, Ege’de 6, Marmara’da 7, İç Anadolu’da 5, Doğu Anadolu’da 4 ve Güneydoğu Anadolu’da 2 adet. Bu dağılım, milli parkların bölgesel olarak farklı sayılarda olduğunu göstermektedir (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2025).

Türkiye’de milli park kavramı ilk olarak 1956 yılında 6831 sayılı Orman Kanunu’nun 25. maddesiyle yasal olarak tanınmıştır. 1983 yılında çıkarılan 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu ise yapısını ve görevini belirleyerek planlı kalkınmaya entegrasyonunu sağlamıştır. Bu planlama, kültürel, doğal ve rekreasyonel alanlar ile yüksek değerli orman alanları, sulak alanlar ve yaban hayatı yaşam alanlarının korunmasını ve sürdürülebilir kullanımını vurgulamaktadır. Ayrıca, orman içindeki su kaynaklarının korunmasını da kapsayarak milli parkların dışına yönelik politikalar da geliştirilmiştir (Çetinkaya, 2008).

Dünya genelinde ekoturizm ve açık hava rekreasyonuna artan ilgi, hükümetlerin turizm ve rekreasyonu ekonomik planlamada önceliklendirmesine yol açmıştır. Kentleşmenin olumsuz etkileri, bireyleri fiziksel ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamak üzere kırsal ve ormanlık alanlara yönlendirmiştir. Ulaşım imkanlarının gelişmesi ve boş zamanların artması da bu alanların ziyaretini artırmıştır. Milli parklar, ekosistemlerin korunmasını sağlarken, uygun rekreasyonel etkinliklere kamuya açık erişim imkanı sunmayı amaçlar. Doğa yürüyüşü, fotoğraf safarisi, kampçılık, piknik, kaya tırmanışı, kuş gözlemciliği ve manzara izleme gibi etkinlikler bu alanların doğal özellikleriyle uyumludur. Korunan su ortamlarında ise sportif balıkçılık, yüzme ve rafting gibi su aktivitelerine izin verilmektedir (Demir & Çevirgen, 2006, s. 23).

Eagles ve McCool (2002), milli ve korunan parkların turizminin yalnızca ekonomik kalkınmaya katkı sağlamadığını, aynı zamanda doğal ve kültürel mirasın korunmasına ve yaşam kalitesinin artırılmasına da hizmet ettiğini savunmuştur (Açıkdilli, 2023).

Amaç

Bu çalışma, Muş ve Şırnak’taki halk bahçesi ziyaretçilerinin rekreasyon alanı tercihlerini araştırmayı, ziyaretçi algılarını değerlendirmeyi ve bölgesel farklılıkları incelemeyi amaçlamaktadır.

Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları ve veri analizi süreçleri açıklanmaktadır.

Araştırmanın Modeli

Değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik, değişkenler arası ilişki varlığı ve derecesini ölçen nicel yöntemlerden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır (Karasar, 2018, s.114).

Evren ve Örneklem

Araştırma evreni, Muş ve Şırnak'taki halk bahçelerini ziyaret eden 389 kişi (205 kadın, 184 erkek) olarak belirlenmiştir. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemi uygulanmış, araştırma evrenini temsil ettiği düşünülen katılımcılar seçilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2011; Tavşancıl & Aslan, 2001, s.56).

Veri Toplama Araçları

Veriler, Gümüş ve Alay Özgül (2017) tarafından geliştirilen 5'li Likert tipi Rekreasyon Alanı Tercih Faktörleri (RATE) Ölçeği ile toplanmıştır. Ölçek, toplam 24 maddeden oluşmakta olup beş alt boyut içermektedir: sportif çeşitlilik, personel, konum, fiziksel olanaklar ve aktivite.

Verilerin Toplanması

Katılımcıların coğrafi dağılımı nedeniyle veriler Google Formlar aracılığıyla çevrimiçi olarak toplanmıştır. Anket, ulusal bahçe ziyaretçilerine dağıtılmış ve katılım tamamen gönüllülük esasına dayandırılmıştır.

Araştırmanın Hipotezleri

H1: Kadınlar ve erkekler, rekreasyon alanı tercih etkenleri açısından anlamlı farklılık göstermektedir.

H1.1: Kadınlar ve erkekler, sportif çeşitlilik faktörüne verdikleri önem açısından anlamlı farklılık göstermektedir.

H1.2: Kadınlar ve erkekler, personelin önemine verdikleri değer açısından anlamlı farklılık göstermektedir.

H1.3: Kadınlar ve erkekler, konum faktörüne verdikleri önem açısından anlamlı farklılık göstermektedir.

H1.4: Kadınlar ve erkekler, fiziki imkânların önemi açısından anlamlı farklılık göstermektedir.

H1.5: Kadınlar ve erkekler, aktivite faktörüne verdikleri önem açısından anlamlı farklılık göstermektedir.

H2: Yaş grupları, rekreasyon alanı tercih etkenlerini anlamlı düzeyde farklılaştırmaktadır.

H2.1: Yaş grupları, sportif çeşitlilik algısında anlamlı farklılık göstermektedir.

H2.2: Yaş grupları, personel faktörüne ilişkin algılarda anlamlı farklılık göstermektedir.

H2.3: Yaş grupları, konum faktörüne ilişkin değerlendirmelerde anlamlı farklılık göstermektedir.

H2.4: Yaş grupları, fiziki imkânlarla yönelik algılarda anlamlı farklılık göstermektedir.

H2.5: Yaş grupları, aktivite faktörüne yönelik tercihlerde anlamlı farklılık göstermektedir.

H3: Eğitim grupları, rekreasyon alanı tercih etkenleri bakımından anlamlı farklılık göstermektedir.

H3.1: Eğitim grupları, sportif çeşitlilik algısında anlamlı farklılık göstermektedir.

H3.2: Eğitim grupları, personel faktörüne ilişkin algılarda anlamlı farklılık göstermektedir.

H3.3: Eğitim grupları, konum faktörüne ilişkin değerlendirmelerde anlamlı farklılık göstermektedir.

H3.4: Eğitim grupları, fiziki imkânlarla yönelik algılarda anlamlı farklılık göstermektedir.

H3.5: Eğitim grupları, aktivite faktörüne yönelik tercihlerde anlamlı farklılık göstermektedir.

H4: Evli ve bekar bireyler, rekreasyon alanı tercih etkenleri açısından anlamlı farklılık göstermektedir.

H4.1: Evli ve bekar bireyler, sportif çeşitlilik faktörüne verdikleri önem açısından anlamlı farklılık göstermektedir.

H4.2: Evli ve bekar bireyler, personelin önemine verdikleri değer açısından anlamlı farklılık göstermektedir.

H4.3: Evli ve bekar bireyler, konum faktörüne verdikleri önem açısından anlamlı farklılık göstermektedir.

H4.4: Evli ve bekar bireyler, fiziki imkânların önemi açısından anlamlı farklılık göstermektedir.

H4.5: Evli ve bekar bireyler, aktivite faktörüne verdikleri önem açısından anlamlı farklılık göstermektedir.

H5: Çalışma grupları, rekreasyon alanı tercih etkenleri açısından anlamlı farklılık göstermektedir.

H5.1: Çalışma grupları, sportif çeşitlilik algısında anlamlı farklılık göstermektedir.

H5.2: Çalışma grupları, personel faktörüne ilişkin algılarda anlamlı farklılık göstermektedir.

H5.3: Çalışma grupları, konum faktörüne ilişkin değerlendirmelerde anlamlı farklılık göstermektedir.

H5.4: Çalışma grupları, fiziki imkânlarla yönelik algılarda anlamlı farklılık göstermektedir.

H5.5: Çalışma grupları, aktivite faktörüne yönelik tercihlerde anlamlı farklılık göstermektedir.

Verilerin Analizi

Hipotezleri test etmek için çeşitli istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Toplanan 389 veriden, eksik yanıtlar çıkarılarak 385 veri analiz edilmiştir. Betimsel istatistikler hesaplanmış ve ölçeğin ve alt ölçeklerin güvenilirliği Cronbach alfa değeri .600'ün üzerinde bulunarak sağlanmıştır (Alpar, 2010, s. 350). Normal dağılım, çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1.5 ile +1.5 arasında olması ile doğrulanmıştır (Tabachnick vd., 2013). Gruplar arası farklar bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiş; anlamlı bulunan durumlarda post hoc test uygulanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Grubu

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kadın	205	52.7
	Erkek	184	47.3
Yaş	18-27 yaş	290	74.6

Eğitim	28-37 yaş	72	18.5
	38 yaş ve üzeri	27	6.9
	Lise	49	12.6
	Önlisans	159	40.9
	Lisans	143	36.8
Medeni Durum	Lisansüstü	38	9.8
	Evli	325	83.5
	Bekar	64	16.5
Çalışma Durumu	Öğrenci	226	58.1
	Özel Sektör	92	23.7
	Kamu Sektörü	71	18.3

Tablo 1'e göre katılımcıların %52.7'si kadın, %47.3'ü erkektir. Yaş dağılımında %74.6'sı 18-27, %18.5'i 28-37, %6.9'u ise 38 ve üzerindedir. Eğitim düzeyleri ise %12.6 lise, %40.9 ön lisans, %36.8 lisans ve %9.8 yüksek lisans/doktora şeklindedir. Katılımcıların çoğunluğu evli (%83.5), %16.5'i ise bekarıdır. İstihdam durumunda %58.1 öğrenci, %23.7 özel sektör çalışanı, %18.3 kamu sektöründe çalışanlardan oluşmaktadır.

Tablo 2. Ölçeğin Güvenilirlik, Ortalama, Standart Sapma, Normallik Dağılımları

Değişkenler	Cronbach's Alpha	Ortalama	Standart Sapma	Çarpıklık	Basıklık
Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri (RATE)	.941	4.36	.43	-.367	-.324
Sportif Çeşitlilik (Alt boyut)	.754	4.20	.58	-.638	.420
Personel (Alt boyut)	.794	4.48	.54	-.823	-.233
Konum (Alt boyut)	.688	4.29	.58	-.580	.269
Fiziki İmkanlar (Alt boyut)	.910	4.46	.44	-.666	.239
Aktivite (Alt boyut)	.843	4.15	.67	-.607	.359

RATE ölçeğinin toplam Cronbach alfa değeri .941 olup, iç tutarlılık çok yüksektir. Alt ölçeklerin alfa değerleri de .600'ün üzerinde bulunmuş ve güvenilirlik onaylanmıştır. Ortalama puanlar 4.15 ile 4.48 arasında değişmekte olup çarpıklık ve basıklık değerleri normal dağılım için uygun aralıktadır.

Tablo 3. Cinsiyet Değişkenine Göre T Test Sonuçları

Değişkenler	Gruplar	N	x	Ss	Sd	t	p
Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri (RATE)	Erkek	184	4.29	.51	387	-2.034	.043*
	Kadın	205	4.38	.41			
Sportif Çeşitlilik	Erkek	184	4.14	.70	387	-.936	.350
	Kadın	205	4.20	.54			
Personel	Erkek	184	4.39	.66	387	-2.235	.026*
	Kadın	205	4.52	.50			
Konum	Erkek	184	4.19	.67	387	-2.182	.030*
	Kadın	205	4.33	.58			
Fiziki İmkanlar	Erkek	184	4.39	.51	387	-1.920	.056
	Kadın	205	4.48	.42			
Aktivite	Erkek	184	4.09	.77	387	-1.146	.252
	Kadın	205	4.17	.61			

*p<0,05

RATE genelinde ($t(387) = -2.034, p<.05$), personel ($t(387) = -2.235, p<.05$) ve konum ($t(387) = -2.182, p<.05$) boyutlarında anlamlı cinsiyet farkları bulunmuş, kadınlar erkeklerden daha yüksek puanlamıştır. Sportif çeşitlilik, fiziksel olanaklar ve aktivite alt boyutlarında ise anlamlı fark gözlenmemiştir.

Tablo 4. Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	Gruplar	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri (RATE)	Gruplar Arası	.231	2	.115	.536	.586
	Gruplar İçi	83.219	386	.216		
	Toplam	83.450	388			
Sportif Çeşitlilik	Gruplar Arası	1.505	2	.753	1.957	.143
	Gruplar İçi	148.496	386	.385		
	Toplam	150.001	388			
Personel	Gruplar Arası	.815	2	.408	1.184	.307
	Gruplar İçi	132.875	386	.344		
	Toplam	133.691	388			
Konum	Gruplar Arası	.352	2	.176	.442	.643
	Gruplar İçi	154.014	386	.399		
	Toplam	154.367	388			
Fiziki İmkânlar	Gruplar Arası	.126	2	.063	.287	.751
	Gruplar İçi	84.728	386	.220		
	Toplam	84.854	388			
Aktivite	Gruplar Arası	3.883	2	1.942	4.030	.019*
	Gruplar İçi	185.952	386	.482		
	Toplam	189.835	388			

*p<0,05

Yaş grupları arasında RATE, sportif çeşitlilik, personel, konum veya fiziksel olanaklarda anlamlı fark bulunmazken, aktivite alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($F(2, 386) = 4.030, p < .05$).

Tablo 5. Yaş Değişkenine Göre Bonferroni Testi Sonuçları

Değişkenler	Gruplar	N	x	Ss	18-27 yaş	28-37 yaş
Aktivite	18-27 yaş	290	4.17	.65		
	28-37 yaş	72	4.11	.81	p>.05	
	38 yaş ve üzeri	27	3.77	.78	p<.05	p>.05

Post hoc analizler, 18–27 ve 28–37 yaş grupları arasında aktivite tercihlerinde anlamlı fark olmadığını göstermiştir. Ancak, 18–27 yaş grubu 38 ve üzeri gruptan anlamlı şekilde daha yüksek puan alırken, 28–37 ve 38+ gruplar arasında fark görülmemiştir.

Tablo 6. Eğitim Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	Gruplar	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri (RATE)	Gruplar Arası	1.068	3	.356	1.663	.174
	Gruplar İçi	82.383	385	.214		
	Toplam	83.450	388			
Sportif Çeşitlilik	Gruplar Arası	1.756	3	.585	1.520	.209
	Gruplar İçi	148.245	385	.385		
	Toplam	150.001	388			
Personel	Gruplar Arası	1.953	3	.651	1.902	.129
	Gruplar İçi	131.738	385	.342		
	Toplam	133.691	388			
Konum	Gruplar Arası	2.282	3	.761	1.925	.125
	Gruplar İçi	152.085	385	.395		
	Toplam	154.367	388			
Fiziki İmkânlar	Gruplar Arası	.446	3	.149	.679	.566
	Gruplar İçi	84.407	385	.219		
	Toplam	84.854	388			
Aktivite	Gruplar Arası	13.003	3	4.334	9.437	.000*

Gruplar İçi	176.832	385	.459
Toplam	189.835	388	

*p<0,05

Yaş sonuçlarına benzer şekilde, eğitim düzeylerine göre RATE ve alt boyutların çoğunda anlamlı fark bulunmamıştır. Yalnızca aktivite tercihlerinde anlamlı bir fark tespit edilmiş ve eğitim düzeyinin aktivite değerlendirmelerini etkilediği görülmüştür ($F(3, 385) = 9.437, p < .05$).

Tablo 7. Eğitim Değişkenine Göre Tamhane's Testi Sonuçları

Değişkenler	Gruplar	n	x	Ss	Lise	Ön lisans	Lisans
Aktivite	Lise	49	4.03	.703			
	Ön lisans	159	4.26	.67	$p > .05$		
	Lisans	143	4.15	.60	$p > .05$	$p > .05$	
	Lisansüstü	38	3.63	.89	$p > .05$	$p < .05$	$p > .05$

Tamhane'nin T2 testi sonuçlarına göre (Tablo 7), eğitim düzeyleri arasında aktivite boyutuna ilişkin bazı karşılaştırmalarda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Lise ve önlisans mezunları arasında ($p > .05$) anlamlı bir fark bulunmamış olup, bu iki grubun aktivite boyutunu benzer şekilde değerlendirdiği görülmüştür (yüksekokul: $x = 4.03$; önlisans: $x = 4.26$). Benzer şekilde, lise ve lisans mezunları arasında da ($p > .05$) anlamlı bir fark saptanmamış, lise mezunları ile lisans mezunlarının ($x = 4.15$) algılarının yakın olduğu belirlenmiştir.

Ancak, lise mezunları ile lisansüstü (yüksek lisans/doktora) mezunları arasında ($p < .05$) istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuş, lise mezunlarının ($x = 4.03$) lisansüstü mezunlarına ($x = 3.63$) göre aktivite boyutunu daha olumlu değerlendirdiği görülmüştür.

Önlisans ve lisans mezunları arasında ($p > .05$) anlamlı bir fark bulunmazken, önlisans ve lisansüstü mezunları arasında ($p < .05$) anlamlı fark ortaya çıkmıştır. Önlisans mezunları ($x = 4.26$), lisansüstü mezunlara ($x = 3.63$) kıyasla aktivite boyutunu daha olumlu değerlendirmiştir.

Tablo 8. Medeni Durum Değişkenine Göre T Test Sonuçları

Değişkenler	Gruplar	N	x	Ss	Sd	t	p
Rekreasyon Alanı Tercih	Bekâr	325	4.34	.46	387	.243	.808
	Evli	64	4.33	.46			
Sportif Çeşitlilik	Bekâr	325	4.16	.61	387	-.812	.417
	Evli	64	4.23	.65			
Personel	Bekâr	325	4.46	.59	387	.084	.933
	Evli	64	4.46	.54			
Konum	Bekâr	325	4.26	.64	387	-.217	.828
	Evli	64	4.28	.58			
Fiziki İmkânlar	Bekâr	325	4.44	.46	387	-.415	.679
	Evli	64	4.46	.47			
Aktivite	Bekâr	325	4.17	.64	387	2.397	.017*
	Evli	64	3.94	.89			

*p<0,05

Tablo 8 incelendiğinde, rekreasyon alanı tercih faktörleri (RATE), spor çeşitliliği, personel, konum ve fiziksel olanaklar açısından medeni durumlar arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p > .05$). Bu durum, bekar ve evli katılımcıların bu boyutları benzer şekilde değerlendirdiğini göstermektedir. H4, H4.1, H4.2, H4.3 ve H4.4 hipotezleri desteklenmemiştir.

Ancak aktivite boyutunda ($t(387) = 2.397, p < .05$) bekar ve evli katılımcılar arasında anlamlı bir fark saptanmıştır. Bekarların ($x = 4.17$) evlilere ($x = 3.94$) kıyasla aktiviteleri daha olumlu değerlendirdiği görülmüştür. Bu sonuç, H4.5 hipotezini desteklemektedir.

Tablo 9. Çalışma Durumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

Değişkenler	Gruplar	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
-------------	---------	-----------------	----	--------------------	---	---

Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri (RATE)	Gruplar Arası	.438	2	.219	1.019	.362
	Gruplar İçi	83.012	386	.215		
	Toplam	83.450	388			
Sportif Çeşitlilik	Gruplar Arası	3.803	2	1.902	5.021	.007*
	Gruplar İçi	146.198	386	.379		
	Toplam	150.001	388			
Personel	Gruplar Arası	.944	2	.472	1.373	.255
	Gruplar İçi	132.746	386	.344		
	Toplam	133.691	388			
Konum	Gruplar Arası	.050	2	.025	.063	.939
	Gruplar İçi	154.316	386	.400		
	Toplam	154.367	388			
Fiziki İmkânlar	Gruplar Arası	.227	2	.114	.519	.596
	Gruplar İçi	84.626	386	.219		
	Toplam	84.854	388			
Aktivite	Gruplar Arası	1.299	2	.650	1.330	.266
	Gruplar İçi	188.536	386	.488		
	Toplam	189.835	388			

*p<0,05

Tablo 9'daki ANOVA sonuçları, rekreasyon alanı tercih faktörleri (RATE), personel, konum, fiziksel olanaklar ve aktivite boyutlarında çalışma durumuna göre anlamlı farklılık olmadığını göstermektedir ($p>.05$). Bu da çalışma durumunun bu algılar üzerinde etkisi olmadığını ortaya koymaktadır. H5, H5.2, H5.3, H5.4 ve H5.5 hipotezleri desteklenmemiştir.

Buna karşın, spor çeşitliliği boyutunda ($F(2, 386) = 5.021, p<.05$) çalışma durumu değişkenine bağlı olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Bu sonuç, H5.1 hipotezini desteklemektedir.

Tablo 10. Çalışma Durumu Değişkenine Göre Tamhane's Testi Sonuçları

Değişkenler	Gruplar	n	x	Ss	Öğrenci	Özel Sektör
Sportif Çeşitlilik	Öğrenci	226	4.11	.70		
	Özel Sektör	92	4.35	.67	$p<.05$	
	Kamu Sektörü	71	4.15	.60	$p>.05$	$p>.05$

Tablo 10'da görüldüğü üzere, öğrenci, özel sektör ve kamu sektöründe çalışanlar arasında aktivite boyutunda anlamlı farklar belirlenmiştir. Özel sektör çalışanlarının ortalama puanı ($x= 4.35$), öğrencilerin ($x= 4.11$) puanından istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksektir ($p<.05$). Bu da özel sektör çalışanlarının aktiviteler boyutuna öğrencilerden daha fazla önem verdiğini göstermektedir. Kamu sektörü çalışanlarının ($x= 4.15$) puanı ise öğrencilerle ve özel sektör çalışanlarıyla arasında anlamlı fark oluşturmamıştır ($p>.05$).

Tartışma

Çalışmada, Muş ve Şırnak'taki kamu bahçesi ziyaretçilerinin rekreasyon alanı tercih faktörlerinde (RATE) cinsiyete göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur; özellikle personel boyutunda fark görülmüştür. Spor çeşitliliği, fiziksel olanaklar ve aktivitelerde cinsiyete bağlı anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Şimşek ve Kırtepe (2023) Elazığ'daki rekreasyon alanlarında benzer şekilde, cinsiyet temelinde fiziksel olanaklarda anlamlı fark bulurken diğer boyutlarda bulamamışlardır.

Yaş grupları açısından RATE'in spor çeşitliliği, personel, konum ve fiziksel olanaklar alt boyutlarında anlamlı fark görülmezken, aktivite boyutunda yaş grupları arasında fark bulunmuştur. Benzer şekilde, Gümüş (2016) fiziksel olanakların yaşa bağlı farklılık gösterdiğini belirtmiştir.

Eğitim düzeyine göre RATE'nin çoğu boyutunda anlamlı fark bulunmazken, aktivite boyutunda eğitim seviyesine bağlı fark tespit edilmiştir. Öztürk (2022) ve Zaynl Abdein ve Taşgın (2024) çalışmaları da benzer sonuçlar vermiştir.

Çalışma durumuna göre spor çeşitliliği dışında diğer RATE boyutlarında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Özel sektör çalışanlarının spor çeşitliliğine daha fazla önem verdiği görülmüştür. Bu bulgu literatürdeki birçok çalışma ile uyumludur (White, 1975; Bultena & Field, 1978; Bultena & Field, 1980; Kelly, 1983; Lucas, 1990; Gümüş vd., 2015; Keskin vd., 2015).

Medeni durum bazında çoğu RATE boyutunda fark yokken, aktivite boyutunda bekar ve evliler arasında fark saptanmıştır. Literatürde benzer sonuçlar bulunmakla birlikte, bazı çalışmalar sonuçlarda farklılık göstermektedir; bu da araştırma alanlarındaki değişikliklere bağlanabilir.

Sonuç

Ülkemizde rekreasyon alanlarının sayısı giderek artmakta ve bu alanların doğru kullanımı önem kazanmaktadır. Bu nedenle, bireylerin bu alanları tercih etme nedenlerini ve tercihlerini etkileyen faktörleri ortaya koyan araştırmalar, rekreasyon alanlarının etkin kullanımı ve kullanıcı memnuniyetinin artırılması açısından kritik önemdedir.

Bu bağlamda, Muş ve Şırnak kamu bahçelerini ziyaret edenlerin tercihleri incelenmiş ve cinsiyet ile çalışma durumuna göre rekreasyon alanı tercihleri farklılık göstermiştir. Yaş, eğitim ve medeni durum açısından ise sadece aktivite boyutunda anlamlı farklar belirlenmiştir.

Öneriler

- Özel sektör çalışanlarının spor çeşitliliği boyutunda yüksek puan alması sebebiyle, kamu bahçelerinde spor aktivitelerinin çeşitlendirilmesi önerilmektedir (örneğin koşu yolları, açık hava spor ekipmanları, grup spor alanları).
- Farklı yaş gruplarına yönelik aktiviteler düzenlenmelidir (çocuk atölyeleri, yaşlılara yönelik hafif yürüyüş programları vb.).
- Eğitim seviyelerine göre farklı ilgi alanlarına hitap eden etkinlikler planlanabilir (bilgi yarışmaları, okuma köşeleri vb.).
- Ailelerin çocuklarıyla kaliteli zaman geçirebileceği aktivite alanları oluşturulmalıdır.
- Personel hizmet kalitesinin artırılması için iletişim becerileri geliştirilip, ziyaretçi beklentileri doğrultusunda düzenli değerlendirmeler yapılmalıdır.
- Bahçelerin bakım, temizlik ve oturma alanlarının yeterliliği düzenli olarak kontrol edilmelidir.
- Kamu bahçelerindeki spor ve sosyal olanaklar, sosyal medya ve yerel kanallarla geniş kitlelere duyurulmalıdır.
- Gelecekte daha geniş coğrafyalardan ve niteliklerden örneklem içeren çalışmalar yapılmalı, katılımcı beklentilerini derinlemesine anlamak için nitel yöntemler de kullanılmalıdır.

Beyan ve Açıklamalar

1. Araştırmacıların katkı oranı beyanı: Birinci yazar %50, İkinci yazar %50.

2. Çıkar çatışması: Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

3. Etik Raporu: Bu araştırma Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu tarafından 25.06.2024 tarihli ve E-26428519-050.99-130454 sayılı kararı ile etik açıdan uygun olduğuna toplantıya katılan kurul üyelerinin oy birliği ile karar verilmiştir.

4. Araştırma Modeli: Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

References

- Açıkdilli, R. (2023). Milli parklardaki rekreasyon faaliyetlerinin toplumsal işlevleri. *Journal of Global Sport and Education Research*, 6(3), 13-26. <https://doi.org/10.55142/jogser.1353858>
- Alpar, R. (2010). *Spor, sağlık ve eğitim bilimlerinden örneklerle uygulamalı istatistik ve geçerlik güvenirlik*. Detay Yayıncılık.
- Bultena, G. L., & Field, D. R. (1978). Visitors to national parks: A test of the elitism argument. *Leisure Sciences*, 1(4), 395-409. <https://doi.org/10.1080/01490407809512897>
- Bultena, G. L., & Field, D. R. (1980). Structural effects in national parkgoing. *Leisure Sciences*, 3(3), 221-240.
- Çetinkaya, G. (2008). Milli parkların bir rekreasyon alanı olarak düzenlenmesi ve yönetilmesi; Bir model önerisi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Demir, C., & Çevirgen, A. (2006). *Ekoturizm yönetimi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Gümüş, H. (2016). Rekreasyonel alanların kullanım etkenlerinin incelenmesi (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Gümüş, H., & Özgül, S. A. (2017). Development of scales for barriers to participation and preference factors in the use of recreation area. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 865-882. <https://doi.org/10.14687/jhs.v14i1.4448>
- Gümüş, H., Özgül, S. A., & Karakılıç, M. (2015). Fiziksel aktivite mekânı değerlendirme ölçeği (FAMDÖ): Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 26(1), 1-8. <https://doi.org/10.17644/sbd.237568>
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri: Kavramlar ilkeler ve teknikler*. (33.Baskı). Nobel Yayın Dağıtım.
- Kelly, J. R. (1983). Leisure styles: A hidden core. *Leisure sciences*, 5(4), 321-338. <https://doi.org/10.1080/01490408309513012>
- Keskin, M., Akova, O., & Merve, Ö. (2015). Turizm eğitimi alan öğrencilerin rekreasyonel etkinliklere katılımlarının önündeki engellerin belirlenmesine yönelik bir çalışma. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 2(4), 37-45. <https://jrtr.org/index.php/jrtr/article/view/143>
- Lucas, R. C. (1990). Wilderness use and users: Trends and projections. In J. C. Hendee, G. H. Stankey, & R. C. Lucas (Eds.), *Wilderness management* (pp. 355-398). North American Press.
- Öztürk, S. (2004). *Çevre sorunlarına çağdaş yaklaşımlar*. Beta Basım Yayın Dağıtım AŞ.
- Şahbaz, R. P., & Altınay, M. (2015). Türkiye'deki milli parkların rekreasyon faaliyetleri açısından değerlendirilmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 3(3), 125-135.
- Şimşek, A., & Kırtepe, A. (2023). Rekreasyon alanlarına katılım tercih etkenlerinin belirlenmesi: (Elâzığ Fethi Sekin ve Cip Mesire Alanları örneği). *Electronic Turkish Studies*, 18(2), 695-714. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.68839>
- T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü (2025.01.15). *Milli Parklar*. <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/27/Milli-Parklar>
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. & Ullman, J. B. (2013). *Using Multivariate Statistics*. Pearson.
- Tavşancıl, E., & Aslan, A. E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. Epsilon Yayınevi.
- White, T. H. (1975). The relative importance of education and income as predictors in outdoor recreation participation. *Journal of Leisure Research*, 7(3), 191-199.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Zaynl Abdein, A.S., & Taşgın, E. (2024). Bireylerin rekreatif alan tercihlerine etki eden faktörler ile memnuniyet düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2), 40-50.

Öztürk, H. (2022). Sağlık çalışanlarının rekreasyon faaliyeti uzunluk parkları kullanımlarının incelenmesi (Gaziantep Büyükşehir Belediye örneği). *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2), 130-140. <https://doi.org/10.32706/tusbid.1193072>